

ANY V

NÚM. 185

BARCELONA 11 MARS 1892

Es hermosa com un sol,
viu ab una tia vella,
y á algúns dona molt consol
perqué 's-diu Consuelo, ella.

HYDRO-MEL

Tragèdia en tres actes, en vers, original de D. Ernest Soler de las Casas, estrenada en lo Teatro Romea.

HTREVIT ha sigut lo propòsit del jove poeta al empendrer com a primera obra seva destinada a l'escena, un argument tràgich imaginat en època prehistòrica. Primera obra seva diem, perquè las dugas ó tres joguinas ó pessas en un acte que d'èl se representan, no podèm considerarlas, encare que han sigut ben admesas, com obras que donguin en son autor lo títol de poeta dramàtich. Las pessas en un acte, son passatempers per entreteni.

Pero encara que era atrevida l'empresa, no era l'atreuiment desatentat, tota vegada que D. Ernest Soler se sentia ab prou alé per acométrela, y s'ha sortit d'ella ab aplauso general, sorprenent als experts en aquest género literari.

Que l'obra ha de tenir defectes es de suposar, si bé no cap d'aquells defectes capitals que fan desmereixer un'obra, y com que prou talent demostra tenir lo seu autor per véurels, no 'ls hi senyalarém en aquesta primera producció per la qual bè mereix que li allarguém la mà per ajudarlo y no per detenirlo. Lo públich l'aplaudí expontáneament, y lo mateix fem nosaltres.

L'argument es simple, com en aquest género dramàtich es recomanable, sense altres incidents que aquells que conduceixen a la catástrofe final.

Lo gefe d'una tribu d'ibers, Glodi, té una filla anomenada Indra, qui está enamorada del seu cosí Assirtes, un dels capitosts de la tribu. Glodi consent en l'unió dels dos joves si transcorre un dia sense cap oposició per part del seu poble.

Arriban en aquell moment los ibers vencedors d'una batalla contra 'ls celtas, victòria deguda, si bè ab la cooperació del fort Assirtes, al inginy del altre capitost Odester. Glodi diu a aquest que li demani la gracia que vulgui y Odester li demana que li dongui en unió a l'hermosa Indra.

Aquesta, fòlla d'amor pel seu cosí, jura esser d'aquest ó de ningú mes; y descubrintseli que tenia convingut ab Assirtes que en l'acte de donar la copa d'*hydro-mel* en senyal de l'unió, en lloch de donarla a Odester la donaria al seu enamorat, veyent desconcertat aquest plan, concibeix lo de posar un actiu veneno en l'*hydro mel* que oferiria a Odester.

Per treure a aquest tota sospita, fingeix estimarlo, al mateix temps que convé ab una esclava fidel que li proporcionarà 'l veneno.

Assirtes, ignorant del intent d'Indra, y habentla sorprés en l'acte de fingir amor a Odester, compareix en lo moment de entregar ella la copa del *hydro mel*, a aquest, mata a la que creu deslleal, y al descobrirli Indra al morir que 'l licor estava envenenat perquè Odester no pogués possehirla, Assirtes, xucla del anell de la seva estimada, 'l veneno que hi restava.

La persecució de que Assirtes es objecte per impedirli que s'oposi a l'unió d'Indra ab Odester, acaba de donar interés al argument.

En lo primer acte queda molt ben exposada l'acció y acaba ab un quadro de magnífich efecte caracte-

rístich d'aquellas bárbaras tribus. Lo segon acte está plé de bonas situacions, ab un final també molt ben portat. L'acte tercer no está a l'altura dels dos anteriors, sense que per aixó decaigui l'interés, que 's sosté creixent fins al final.

La versificació es d'una robustesa notable. Moltes son las tiradas d'endecassilabs que podriam citar del *Hydro-Mel*, com a exemple de bona versificació, pero recordém no mes la descripció de la batalla que fa Assirtes, lo desespero d'aquest al agafarlo perquè no sigui obstacle al enllás d'Odester ab Indra, y 'l monólech d'aquesta buscant un medi per lliurarse de l'unió que 'l seu pare li imposa, que bastan per acreditar a un poeta novell.

Lo llenguatge es elevat, com convé a l'entonació de l'obra, sense que per aixó pequi d'anticuat.

Entre 'ls caràcters, sobressurten los dels personatjes Indra y Assirtes, que son los héroes de lo tragèdia.

Mereix elogis *Hydro-Mel*, per la manera com ha sigut presentada; tant per la ben pintada decoració, deguda a D. Félix Urgellés, com pel vestuari confeccionat ab arreglo als figurins dibuixats pel mateix autor. Poch en aquest punt trobém a observarhi, con no sigui en un dels personatjes, que tal vegada va creure que podia prescindir de caracterizarlo ab tot rigorisme l'actor encarregat de representarlo.

La música original del senyor Lapeira, consistent en uns preudis per cada acte, una marxa dels ibers y un'altra per la cerimonia nupcial, es adecuada a la època y a la situació.

Lo desempenyo es dificultós pel caràcter de l'obra, escrita tota en vers d'art major, que requereix especials condicions en cada actor per recitarlo ab la necessària cadència y al mateix temps sense afectació. No obstant, no s'pot dir, sobre tot després de la primera representació, que en rés perjudiqués a la producció l'interpretació que 'ls actors li donaren, essent aplaudits especialment en alguns passatjes la senyora Clemente (P.) y 'l senyor Riutort y cridats a l'escena al final dels actes, junt ab l'autor y demés parts confiadas a la senyora Monner y senyors Santolaria, Martí, Bals, Fernández, Fajes y Valls.

Si l'autor de *Hydro-Mel*, a qui estimém mes que a un amich, té de créurens, li aconsellarém que no 's preocupi massa per lo que en algunas revistas de la seva obra hem llegit relativament al género de la mateixa. Escrigui en lo genero que bè li sembli, que si l'obra está bé, 'l públich li admetrà bè tant si té sabor romàntich com si s'inclina al realisme. Sabor ó inclinació diem, perquè en l'exageració de una ó altra escola está l'inverossimilitut y tan poch natural es lo lirisme dels romàntichs com la cruesa dels realistas. Bon criteri demostra tenir lo senyor Soler de las Casas per fugir d'abdós esculls.

Un género hi ha *de moda*, a ne 'l que s'hi enfangan molts autors y s'hi malmeten molts actors, que es lo género flamench. Serà 'l predilecte del públich, atinent al resultat comparatiu de las diferents empreses teatrals ¿pero aconsellará per só cap crítich literari 'l cultiu d'aquest género? Es clá que no. Donchs lo del gust del públich no 's pot fer prevaldre sempre.

Nosaltres aplaudim coralmant al jove poeta D. Ernest Soler de las Casas, perquè ab la tragèdia *Hydro-Mel* prova tenir facultats naturals en abundó, estudiosos fonaments y discreció per obrirse pas en lo camp de la literatura dramática.

CONRAT ROURE.

La Truchs y la Estripa-gorros

NOVELA ERÓTICA-POSITIVISTA

Sapiguda per los "baixos" y aplaudida per los "alts"

SEGUIMENT DEL CAPITUL I.

La sombra de un capellá tant á la vella enternia, que conversas sostenia sovint ab mossen Será (1) ab ous, botifarra y pá y un got á vessar de ví regalava al bell mesquí, que en pago de tot aixó, li endossava una oració boy mastegant lo llatí.

La noya en altre sentit la seva atenció fiesava; quan per lo carrer passava algún elegant mosquit, si no li feya; ¡sitt! ¡sitt! era per lo que dirán, pero se 'l mirava tant que semblava li digués: «si 't vols casá y tens diners, ¡já pots tirar endevant.

Allavors nostra Ciutat quatre balls públichs tenia *Tivoli, Euterpe, Talia,* y *Artesans*, ball de envalat, (2) dels dos primers que hi notat eran constants concurrents modistas y dependents, y ho eran dels altres dos, fusters, manyans, teixidos, xinxas, raspas y assistents.

Cap d' aquets quatre saraus la Layeta frecuentava, ni la lluyta l' importava dels *gitanos* contra 'ls *paus*, (3) pels aristocrátichs caus sols buscava sensacions, y així en totas ocasions lluhía ab molta constància sa hermosura y elegància en *parti-cul-ars* reunions.

1 Encara que la mort ha esborrat aqueix tipo del „Album Barceloní“, com que ha quedat en la memòria de molts, es inútil fer sa descripció.

2 Alguns temples mes dedicats á „Santa Balleruga“ hi havia en tal época, pero 'ls deixo per sa poca importància.

3 „Paus y Gitanos“ eran duas societats de Ball d' any, capitanejadas l' una per en „Xaravia“, y l' altre per en „Lau“, sastrés de professió y elegants en estrém.

La per ella mes simpática n' era una de fundada en lo carrer de *Moncada* per gent rica, aristocrática; *Tipos de elegància enfática,* fatxas y caras grotescas en aquell centre mil grescas, tots los diumenjes armavan, puig sempre que no ballavan feyan las *sombras xinescas*.

Era 'l local tan estret que 'ls concurrents no hi cavían y al anarhi ja savían que no patirían fret, en l' arcova l' teatret, en la sala reconeras y de banchs dotze fileras donantli claror tant sols vuit estantissos gresols y tres rancias llumaneras. (4)

Un flautí y una guitarra amenisavan la festa, aumentant molts cops la orquesta lo *xiulet* de algún bandarra, com que 'n Serafí Pitarra, no era encara un gran poeta, la gent notable y discreta que omplenava aquell saló aplaudía ab profussió *Las astsúias de 'n Tinyeta*.

Perque 's fessin transparentas al drap las figuras toscas, quedavan casi á las foscas *concurrents y concurrentas*, atents ells y ellas atentas á los passos importants de *entremesos* xavacans, seguint los impulsos séus, quan estavan quiets los *peus* feyan *trevallar las mans*.

¡Era una diversió bona las *sombras!* vaya si ho era, la *Moral* justa y severa avuy encara la abona, allí hi passava la estona lo xaruch, lo minyó reya,

4 Purament Histórich.

la minyona s' hi *distreya* y la seva *distracció* portava una diversió que per fosch ningú la *veya*.

Per xó la Laya entussiasta era de las *sombras xinas* y entre personas tant finas probava vindren de *casla*; son cor posat á subasta sols buscava un feligrés que 'l mirés ab *interés* y aqueix ja l' havia trovat, ¡era un Senyor molt tivat conegut per lo *marqués!*

Don Policarpio de nom se deya, vestía be, y home de molt de *parné* lo feya en allí tothom puig tant si venía á tom com si fora lloch venia, sempre en la boca tenia milióms y mes milióms, negocis de *Bolsa* bons y *sorts* de la *Loteria*.

No era ni guapo, ni lletj, alt, farrenyo, patillut, nás estret y punxagut y ulls que causavan mareig, incitant en lo festeig, *etiquetero* en lo ball, parlava ab veu de rugall per tot arreu dantse to y tenia una afició; ¡montá á tot' hora á *caball!*

Solsament per eixa cosa la *Layeta Sarrellera* per semblant *tipo* no era ni esquiva, ni desdenyosa, tan folla com vanitosa, desitjant guanyar la empresa no apagá la flama encesa del ayment, ni mirá res, puig casantse ab un *marqués* fora de segú... *marquesa!*

JOSEPH M.ª CODOLSA.

Seguirá.

EN UN TREN

Entrá un senyor en un cotxe de primera, portant una porció de bultos. Després d' haber col·locat unas capsas, una sombrerera, un sach de nit, una manta de viatge y un paraguas, posa en lo filat del cotxe, demunt d' una senyora que allí estava sentada, la seva maleta que 's comprenia que tenia molt pés; tant que

al posarla en lo filat se trencá alguna malla d' aquest lo qual va fer que la senyora aixequés los ulls.

—No tingui cuidado senyora, digué 'l viatjer; encara que 'l filat sigui poch resistent, no porto res que sigui delicat en la maleta.

ECLIPSE DE SOL

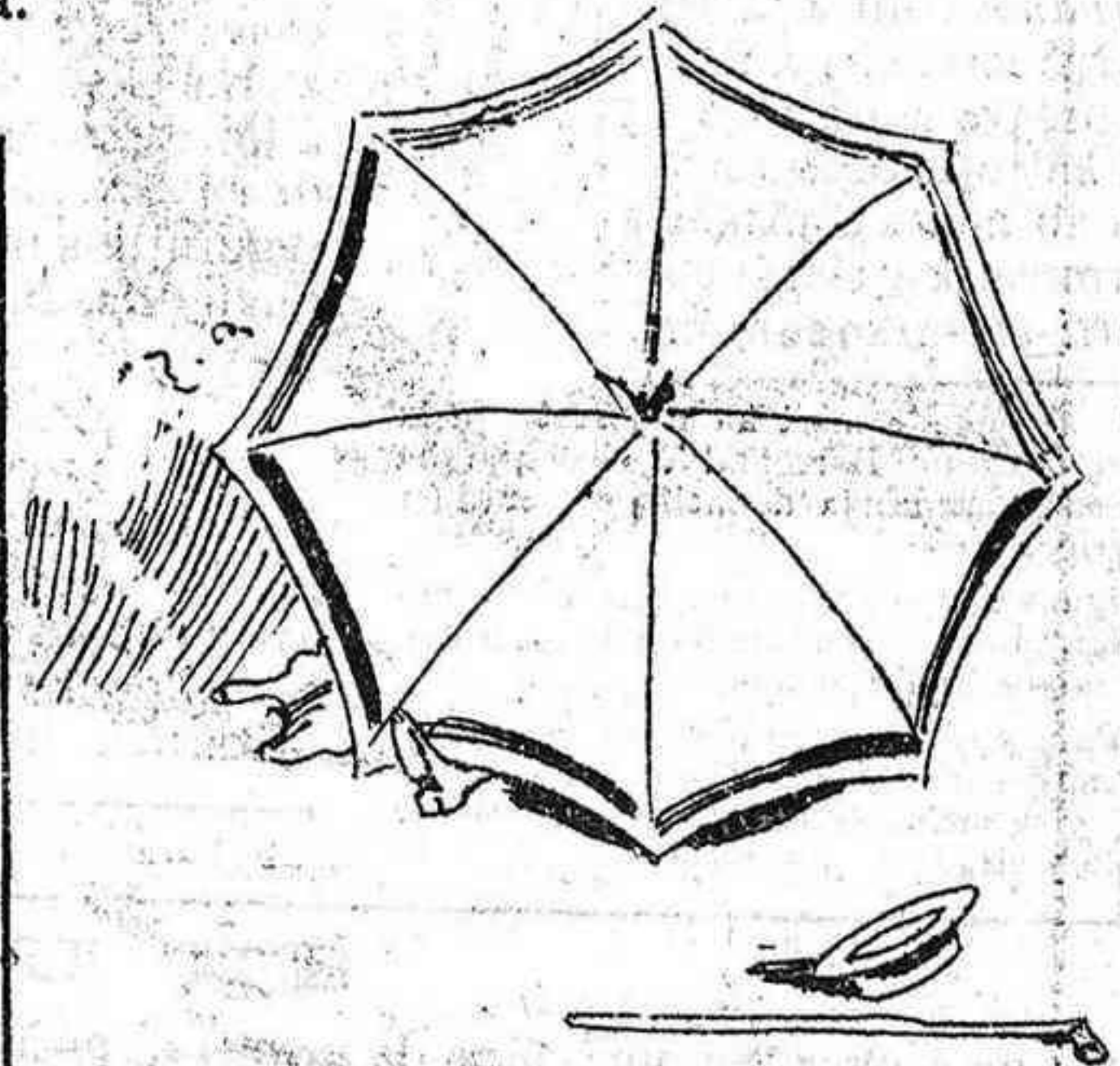

A las nou.
Claror complerta per no
haberse comensat l' eclipse

A las deu.
Comensament del fenôme-
no: sombras sospitosas.

A las onze. Meitat del eclipse. Lo sol y la
lluna 's tópan cara á cara.

A dos quarts de dotze. Creix la potència
de la lluna y 'l sol continúa amagantse.

A las dotze. Eclipse total. Lo sol s' ha ama-
gat y 'l gall canta enganyat per la foscor.

L' OS Y 'L CENTINELLA

PANTOMIMA

Ja es sapigut que en la brega
del món nou y del món vell,
qui fa l' ós es qui carrega
y qui, al fi, hi deixa la pell.

Los pretendents

MARE y filla viuen d' il·lusions.

La Lola, una xicota de vint anys que parla un xich *palpirot* y la senyora Carmeta, sa mare, ja entrada en anys y gens conservada, hasta en la sombra d' un home veuen un marit per la primera.

De nòvios la Lola n' ha tingut á dotzenas, de totes midas y de tots los païssos. Demanin.

Una vegada un anglés *auténtich* s' hi vá declarar, pero no 's pensin un anglés vulgar, no senyors, fill d' un titol de aquellá terra; perquè aixó si, tots los que 's declaren á la Lolita (segons confessió de la mamá) son nobles y millonaris, fills de marquesos y generals, banquers, hisendats, propietaris de palacios... en fi, la mar.

Y sobre tot guapos.

Es dir, quan comensan á entaular relacions ab la noya, per la mare tots son guapos y ríchs, pero quan la deixan á la lluna de Valencia, resulta qu' eran uns pérdis, mes lletjos que un pecat mortal.

A mi, aquesta bona gent me fa riurer ab sa credulitat. Tot s' ho empassen mare y filla; repeteixo que viuen d' il·lusions.

Moltas vegadas trovo á la *mamá*.

—¿Que no ho sab?

—No pas tot.

—Ay, are si que la Lola ha trovat un bon partit. ¡Quin jove més rich y elegant, y sobre tot, que guapo! Está boig per la noya... Miris es fill d' aquell tan ricatxo... d' en...

—¿En Girona?... ¿En Rótschild?... ¿En Creso?

—No, no; ah, d' en Roca, que crech que á mes es noble.

—No 'l conéch ni per noble ni per rich.

—Ah sí, sí; aquest jove m' ha dit qu' es hereu del seu papá y que 'l seu papá té un Palacio á la Manxa, y moltas terras...

—¿A la Habana?

—No, senyó, no; á Buenos-Ayres.

—Si qu' es lluny.

—Ell es fill d' allá, ¿sab?

—No, senyora.

—Donchs si; li dich que está prenat com un boig de la Lolita. ¡Y que 'n té de diners! Si 'l veyá... porta tot lo dit xich plé d' anells ab uns brillantarrs com admetllas. Miris, l' altre día vá portarnos palco del Liceo.

—Alsa, alsa, aquest nòvio si que no l' han de deixar perdre.

—Ja veurá, 'ns trovém en un compromís. La noya també té un *malitar* que la vol... Afiguris quina situació; van dirnos qu' es fill del general *Gutierrez*... ¿que l' ha sentit anomenar?

—¿Lo general Gutierrez?... no, senyora; pero conéch un municipal que se 'n diu.

—¡Fugi, y are!

—Bé, dona, es una broma.

—Donchs si; aquest jove es castellá...

—Ho suposo; los castellans que venen aqui, tots son parents de generals y ministres.

—Que vol dir?

—Vull dir que 'ns vé lo bó y millor d' aquellas terras. Continuhi, continuhi...

—Pues aquest jove, l' altre día va trovar á la noya que plegava del magatzém y vá acompanyarla hasta la escala de casa. Jo m' estava al balcó y desde dalt vaig sentir que li deya: *Ta curo Lolita ca eras la moquer mas encantadora da la tierra y ca sarás mi asposa da todas pasadas... to lo curo por las crusas ca llevo cuando voy vastido da malitari*... Anava de paisá allavoras, ¿sab?

Y tot aixó ho deya d' una manera, ab uns *adamans* que.. cregui que hi está *locu*.

—Caramba, aquest es un bon partit; no 'l deixin perdre tampoch.

—Oh, jo no se lo que hi veuen tots los homes á la cara de la mèva filla... No pot sortir sola al carrer que no la persegueixin. L' altre día se li vá posar al costat un jove cubano y de tots modos li vá fer dir ahont s' estava per venirla á demanar diumenge... Végi quin altre compromís. Un jove rich y guapo...

—Ay, ay, ¿com ho sab vosté qu' es rich?

—Perqué la noya vá dirme que portava uns anells ab uns brillants molt grossos, y rellotge d' or...

—¿D' or? ¿Que li vá veurer?

—Home... 'l que porta brillants també pot portar rellotge d' or.

—Ab aquesta suposició m' ha convenut.

—Cregui qu' estich nerviosa pensant ab lo *turrún* que haig de donar á tots aquets pretendents, perquè, primer que cap es lo fill d' aquell ricatxo.

—¿Y si 'l militar se 'n entera?

—No me 'n parli, que bon susto vam passar l' altre día en lo ball de Novedats.

—¿Que va succehir?

—Lo promés de la noya—jo ja li dich promés, ¿sab? vá portarnoshi, y nosaltras dugas hi várem anar disfressadas.

—¿Hasta vosté?

—¡Vaya; encare faig gotjot! Donchs, si, varem anar al ball, y jo no se com va sapiguerho 'l *malitar*; la qüestió es que al entrar al saló ab lo fill del millonari, vá embestirlo desseguida.

—Y are, si qu' es fiero.

—Y ¡que 's pensa! Li vá dir:—*Oiga coven, ya se quiennas son estas mascaritas. Usted es el nòvio de esta (vá esclamar senyalant á la Lola) y yo también la adoro. Conque, ó mi deca bailar un par de bailes ó ahora mismo ma saco el revólver y habrá la da Dios es Cristo*—¡Ay, Senyó, quin susto várem rebrer!

—Pero ¿com redimontri las vá conixer?

—Fill meu no ho sé; per mí vá dirli algú... ¡Com que la Lola está tan espiada per los que 'n rében carbassa!... ¿sab?

—¿Y que vá fer lo promés?

—Ja veurá, per evitar un escándol vá cedirli la noya per los balls que volgués... Oh, vá fer bé, porque sinó hi anava á haver una desgracia.

Y ab histórias per l' estil, que á mi 'm distrehuen un rato, m' entreté la crédula bona senyora sempre que 'm trova. Jo naturalment, li segueixo la bèta, (com vulgarment se diu,) perquè, la vritat, considero qu' es un *conato* de crim trencar las il·lusions de aquell que las fa esser part integrant de la seva vida.

La bona dona té la manía de que 'ls pretendents de sa filla surten com los bolets en lo bosch, y que tots poden fermá 'ls gossos, no sols ab llangonissas, sinó hasta ab cadenetas formadas de monedas de cinch duros.

La Lola també viu de la mateixa manía y ella es, sens dupte; la que la fa aumentar á sa ignocenta mare, esplicantli unas aventuras molt... desventuradas.

Al cap de quatre ó cinch días que la senyora Carmeta m' havia contat lo dels tres pretendents de *marras*, vaig tornarla á trovar.

—Deu la guard, que tal, que tal la Lolita, ¡ja s' arregla 'l vestit de nuviatge?, vaig preguntarli, recalcant la última frase pera ferla cantá un xich.

—No senyó, vá respondrem, mare de Deu, avuy día no 's pot fer cas de ningú. ¿Que no sab lo que ha passat?

—¿Com vol que ho sápigam?

—Donchs afiguris que vaig anarme á enterar de la conducta y posició d' aquell jove tan rich que á nosaltras nos havia dit que tenia un palacio á la Manxa y moltas terras...

—A la Habana, oy? Ja li vaig dir, y deu haber resultat cert.

—Si, senyó, si; ¡fasses creus! Está en una casa de dispesas de baratillo y guanya vint duros cada mes escrivint en una agència...

—Pero ¿y aquells anells, y aquella elegància?

—No me 'n parli, ¡ay Senyó qui ho diria! He sapigut que 'ls anells los porta per torná á vendrer, y si vá tan ben vestit es perquè estafa á tots los sastres...

Aquí no vaig poguer per menos que esclafir una rialla.

—Ja sé 'n pot riurer, ja...

—Y 'l militar?

—Vaya un altre pillo... He descubert qu' era casat... ¡lo muñri! ¡lo mal cor!... ves per quina intenció devía voler engrescar á la Lola... ¡sort qu' ella es molt fredal!

—Bè, pero diumenge passat devía venir aquell jove cubano ¿oy? Del mal lo menos... ja veurá, d' un ó altre se 'n ha de sortir desenganyat.

—Tampóch l' hem vist mes al cubano...

—¡Que diu! ¡Pobra Lolita! si que deu passar un disgust al trovarse sense cap novio dels tres.

—Cá, gracias á Deu t' la sort de trovarne á cada miut. Miri, ahir per ahir dos jóves molt guapos y ríchs per poch se pegan al mitj del carrer, alló per gelosía de si l' un anava al costat d' ella. Y no 's pensi, tots dos n' están enamorats com bojos... La noya 'm vá dir que ja 'ls coneix... de vista; sempre van en cotxe.

—¿Que potser son cotxeros?

—No, senyor; l' un es fill d' un banquer y l' altre es *quesa* d' un Monte-pio.

—Vamos donchs, no 'ls deixi perdre.

—Ay, li haig de contar. L' altra nit várem anar á una docietat y al entrar en lo saló, un jove que s' estava vret, á la porta, contemplant á la Lola vá dir quan li járem passar pel devant: *Ca hermosa es... Bandita sea la mare ca la parió*. També era castellá... Y al sortir de a Societat vá acompanyarnos á casa y vá demanarme relacions.

—¿Per casarse ab vosté?

—Y are plaga; per la Lola.

—Vaja, un altre pretendent. Y van tres.

—Ah, aquest si qu' es guapo... y rich... ¡Uy!

—Donchs agáfil ben estret que no fugi, y estiga boneta. Pero sobretot pensi ab lo militar, lo ricatxo y 'l cubano. Cuydado ab aquets altres *millonáris*... Vamos, passióbé.

Y aixís vaig despedirme de la senyora Carmeta que estich segü de que si l' arribo á trovar al cap de mitj hora m' hauria esplicat que la Lola acabava de entrar en relacions ab algún parent del rey d' Italia.

Lo que jo 'm temo es que 'l millor día la trovaré desesperada y ab llágrimas als ulls me dirá al véurem:

—¡Ay, senyó, quina desgracia! ¿Sab fulano? Donchs nos ha plantat deixantme á mi desconsolada y á la pobre Lola ab un disgust dintre 'l cós que no sé si 'l podré pahir... Miris, are vaig á buscar lo *comadrón*.

J. AYNÉ RABELL.

¡¡¡QUE HI FAREM!!!

Com llamp zitzagador que l' espay crusa y fins que s' estabella fa sa via;

á impulsos del *deber* de nit y día buscant vaig lo motiu que 'l cor m' abrusa.

Ma pensa prou treballa, mes no pensa ab lo que deu pensar y es: que 'l que 'm mata no son desdenys d' amor de cap ingrata...

ni es passió pel joch; ni cap ofensa rebuda de ningú. Lo que pel prompte m' abat y fins presumo pot matarme...

ha estat vení obligat á aná á empenyarme uns versos qu' he compost, per pagá un compte.

(Y aixó qu' he tingut sort que un gran poeta me n' ha donat dos céntims de pesseta.)

JAUME ROIG Y CORDOMÍ.

À la font

—¿Qué fa vosté á n' aquí?—Jo soch primera.

—Dispensi; no es vritat, bona senyora.

—¿Qui ho diu que no? si are mateix fa una hora qu' he arribat.—¡Grandíssima embustera!...

—Vaja ¿que fém?—Ompliu.—¿Qui es la derrera?...

—¡Ay!—Té, per mala sort.—Embaucadora de noyas...—¿Ho sentiu?... per impostora á la presó anirás.—A la perrera.

—¿Que fá 'l municipal?—Deu mirá enlayre.

—Es á l' ombra que fuma un cigarrillo.

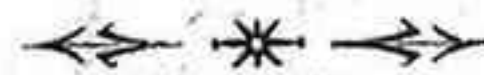
—Xanxas.—Municipal, si triga gayre 's fan morts.—Allá voy... Fuera, chiquillo.

¿Qu' ha estat esó?—¿No ho sab?—¿No 'n sent la flayre?

—Ni que fuera yo un gos... Al cuartelillo.

A. FERNÁNDEZ.

TEATRO DE LAS ECONOMÍAS

GRAN FUNCIO DE NECESSITATS

1er. Sinfonia estrepitosa *De mal á pitjor*, original de diferents mestres espanyols.

2on. L' imitació portuguesa importada pel senyor de la Roca

LA CASA GRAN

en la qual tothom qui cobra, desde el zapatero al rey, renuncia la meytat de la paga. La decoració, que representa un magnífich edifici de Madrit, es d' un efecte grandió.

3er. La reducció ministerial

Lo sou dels ministres

en lo qual es tan ben admesa pel poble pagano la baixa d' un 50 per cent.

4at. La supressió

LOS MINISTRES CESSANTS

ahont los protagonistas pújan de categoria deixant d' esser cobradores.

5nt. L' estisorada militar

DE COMANDANT EN AMUNT

en que s' escapa de las respectivas nóminas desde un 20 á un 30 per cent, formantse una escala económica.

6se. La reforma eclesiástica

LO CUERO MAJOR

en la que 's fa un' altra estisorada com en la producció anterior.

7te. Lo ball popular

AIXÍS ANIREM BÉ

ballat ab molta gracia pels contribuyents espanyols.

Entrada de millor temps. A las vuit de tresor.

NOTA: Aquesta funció es per socórrer las necessitats del país; única manera de sortir d' apuros.

SOLILOQUI

—Veyent corre tanta mōna
que va sola y esbarriada
penso jo ¡Quina escombrada
necessita Barcelonal

HYDRO-MEL

Revista il·lustrada per TIC-TAC

La torreta de 'n Glodi.

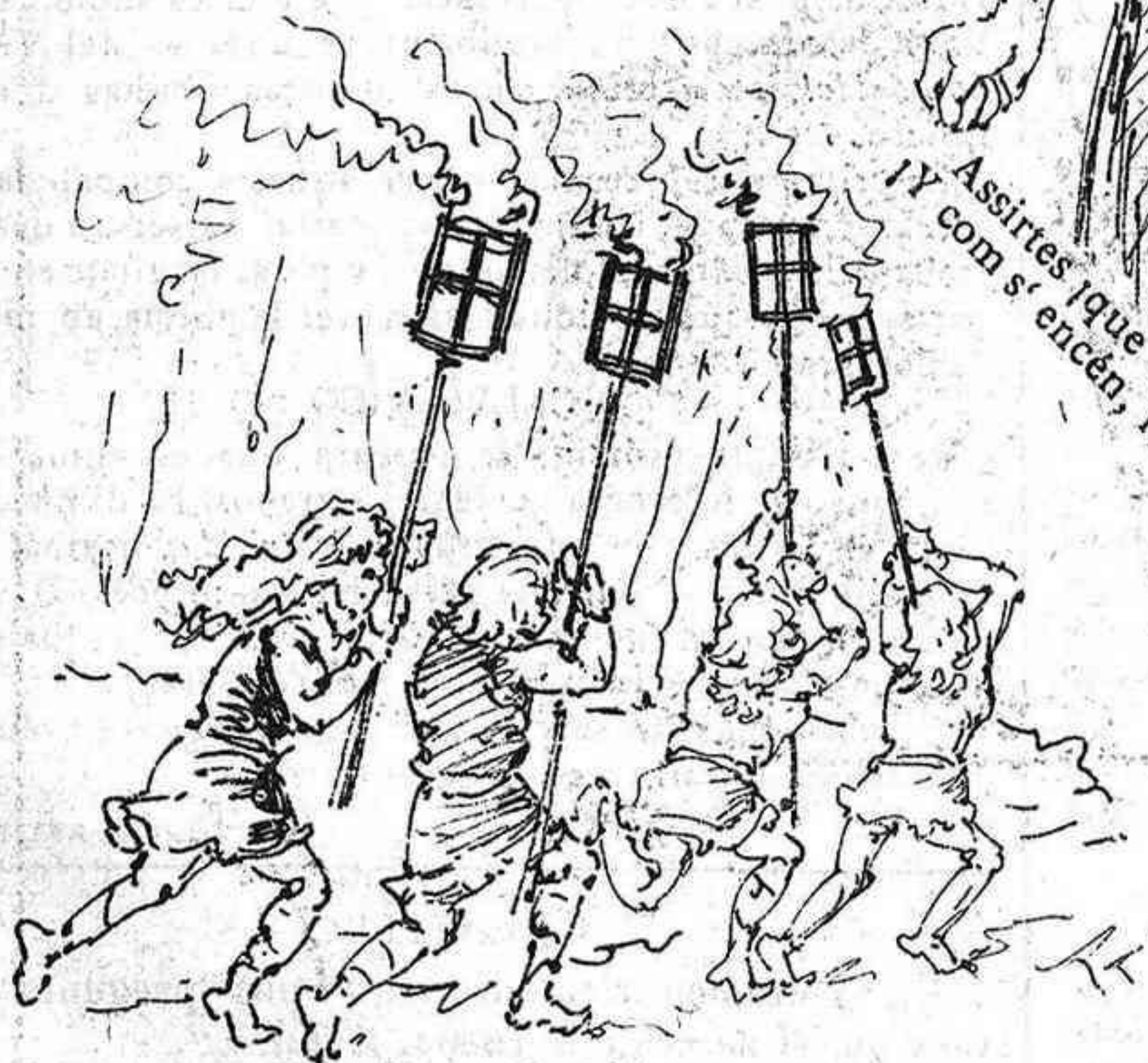
Gitanets ab estisoras.

Bolets celtas catius.

Don veri als que sab aymar
Qui 't vol be 't farà plorar!

Assirtes ¡que bé s' hu empesca!
¡Y com s' encén, mes que l' escal!

¡Hont van ab aquets perols
Mirarlos me don feresa
¡Potser pescan á la encesa
ó potser buscan cargols!

Rey, vell, pare, y senyor Glodi
Bo sols per encendrer l' odi.

PRINCIPAL

Ab bon peu ha reinaugurat aquest teatro la notable companyia lírica del Sr. Berges, ja que ab la representació de *La Tempestad*, donada en lo dia del debut, foren estrepitosament aplaudits las Sras. Soler Di-Franco y Fabra y los senyors Berges, Soler, Navarro y Guerra; vejentse obligats per los molts aplausos a repetir alguns trossos musicals de la obra mestre de Chapí.

La representació de *El Juramento*, que tingué lloch en la nit del diumenje 'ns feu recordar los memorables bons temps de la zarzuela espanyola. Ab lo personatge de María debutá entre nosaltres la tiple Sta. Pretel, alumna del conservatori de Madrid, que tant per sa magnífica escola de cant, com artística dicció y distingidas maneres de presentarse li preveyém dintre poch temps que alcanzará un dels primers puestos en la escena lírica espanyola. La secundaren ab singular maestría la Sra. Fabra y los senyors Navarro, Soler, Gimeno y Guerra; habent dirigit la orquesta magistralment lo mestre Sr. Banza.

Los festius escriptors Vital Aza y Ramos Carrión han escrit la zarzuela: *El rey que rabió*, y donadas sas magistrals aptituds, natural es, que de dita mancomunitat ne surtis un aplech de xistes y situacions cómicas del mes refinat gust, sens entrar may á la xavacanería ni immoralitat. La escullida concurrència que omplenava lo teatro dilluns passat, dia de son estreno, celebrá las agudesas de dits escriptors, rient á cada pas y aplaudint y demanant á sos autors al final de tots los actes.

La causa, sens dupte, del inmillorable éxit que la lletra tingué, fou motiu de que la part musical, composició del reputat mestre Sr. Chapí, no la trobéssim á la altura de aquella y de nostra opinió ne participá lo públich, ja que si bé aplaudí alguns números, sols ho feu ab verdader entusiasme á un coro de metjes que hi ha en lo tercer acte y que resulta molt similar al famós coro de conspiradors de *La fille di Mme. Angot*.

No podém dir per xó que la música sigui dolenta; de cap manera; sino que á nostre entendre resulta mes sinfónica que melódiosa y en aquet género de zarzuela cómica ha de ser al contrari, ó siga, buscar lo que mes s' apegui al oído á fi de lograr la popularitat.

El rey que rabió per part de la empresa, ha sigut presentada ab 7 decoracions-cromos pintadas per un escenógrafo de Madrid, que reputan á dit artista de excel-lent litógrafo, però no de notable pintor.

Los trajos y servey de escena, acreditan á la direcció de rumbosa é intel·ligent y en quant al desempeñyo, á pesar de que en conjunt fou inmillorable, no volém deixar de mencionar particularment, en gracia al bon rato que 'ns feu passar tota la nit ab sas graciositats y bufonadas, al genérich Sr Gimeno, que del capitá ne fá una creació.

En resúm *El rey que rabió*, creyém que será un verdader filón pera la empresa y logrará fer rabiá á algún altre teatro.

TIVOLI

Sense pompositat d' anúncis per part de la empresa, s' estrená dijous últim una revista titulada: *Las reformas*, que resultan ser una semi-cópia de *La gran-via*; solament que aixís com aquesta es localisada pera Madrid tan sols, aquella hi resulta un bon tros per Barcelona y un bon xich per Madrid.

Al igual que en la obra castellana, hi ha la seva lluyta de

carrers, un *caballero de gracia* que en *Las reformas* es lo poble de Madrid y que també 's. presenta en escena per reserit, al anomenarse son nom, cantant un vals corejat; hi há los ratas que per *diferenciar* també son tres, la seva *Menegilda* transformada en la *reforma de la fábrica*, cantant una americana, etc., etc., es á dir una munió de semblansas que resultan una cópia de la popular sarzuela que per alguns anys ha sigut una mina per sos autors y empresas que l' han explotada.

Los números de música confiats al mestre Sr. Giménez nos semblaren millors de lo que acostuma á fer dit compositor, habent merescut los honors de la repetició un *pasacalle* y lo vals corejat que canta *Madrid*.

En una de las escenas finals té lloch la reforma política, una especie de congrés mímich que alcanzá un éxit extraordinari, logrant fos cridat l' autor, presentantse sols lo senyor Pous, á pesar de que 'ls cartells deyan serho de la lletra los senyors Pous y Gassó, y de la música lo senyor Giménez.

La empresa presentá la obra mesquinament, sens dupte per justificar lo títul, ja que es digne de *reforma* al igual que lo desempeñyo que hi donaren casi tots los artistas, que fou desastrós.

Pera avuy está anunciat lo debut de una companyia de ópera italiana dirigida per lo mestre Mazzi, y recordant en algo las derrerías de la companyia de zarzuela, ja 's *reforma* la llista de companyia puig deu eliminarse d' ella al celebrat tenor Sr. Angioletti, que contractat pera lo *Real Colisseu* de Lisboa, marxá dimecres passat, habentse mudat també la ópera de debut que será *Gli Ugonotti*.

Veddremo mio caro.

CATALUNYA

Un verdader plé reportá lo debut de la *troupe* Ruíz, siguent aplaudidíssim en lo trànscur de las obras representadas en lo dia de inauguració.

En dita nit y ab la protagonista de *Niña Pancha* se 'ns presentá la tiple Sra. Alba (Leocadia) distingida de molts anys tant per lo públich de Madrid com per los autors, ja que la majoría de las obras anomenadas de *género chico* son estrenadas per ella, corráborant entre nosaltres la reputació per ser una de las pocas artistas que sens rebuscaments sab donar un *chic* especial als personatjes á ella confiats y canta, cosa bastant rara en aquesta clase de tiples.

Lo dilluns, vá estrenarse 'l saynete lírich: *El naufragio del vapor Maria*, lletra de Juliá Pardo y música de Angel Ruiz, qual obreta conté infinitat de xistes que feren riurer de gust á la concurrència. La música adoleix de pobresa de concepció y l' argument vé á ser lo del *Tío... yo no he sido!*, ab reminiscéncias d' otras obretas d' aquest género.

La primera representació, per aquesta companyia en l' actual temporada, de *¡Al agua patos!* vá ser un desastre, trobantshi á faltar molts ensajos y pocas facultats en certas parts, per lo que 'l públich vá rebre la obreta ab mostrás de desagrado.

CALVO-VICO

Pera dissapte próxim, se prepara una escullida funció componentse lo programa de dos estrenos. Lo d' un drama catalá en 3 actes y en vers, titulat: *Fratricida*, original de un aplaudit autor y 'l de una pessa del festiu poeta D. Anton Saltiveri, batejada ab lo títul, *Contrabandu*, de quals produccions ens ocuparém en lo número próxim.

Creyéim fundadament que ab dos estrenos se veurá en dita nit molt concorregut aquest teatro.

UN CÓMICH RETIRAT.

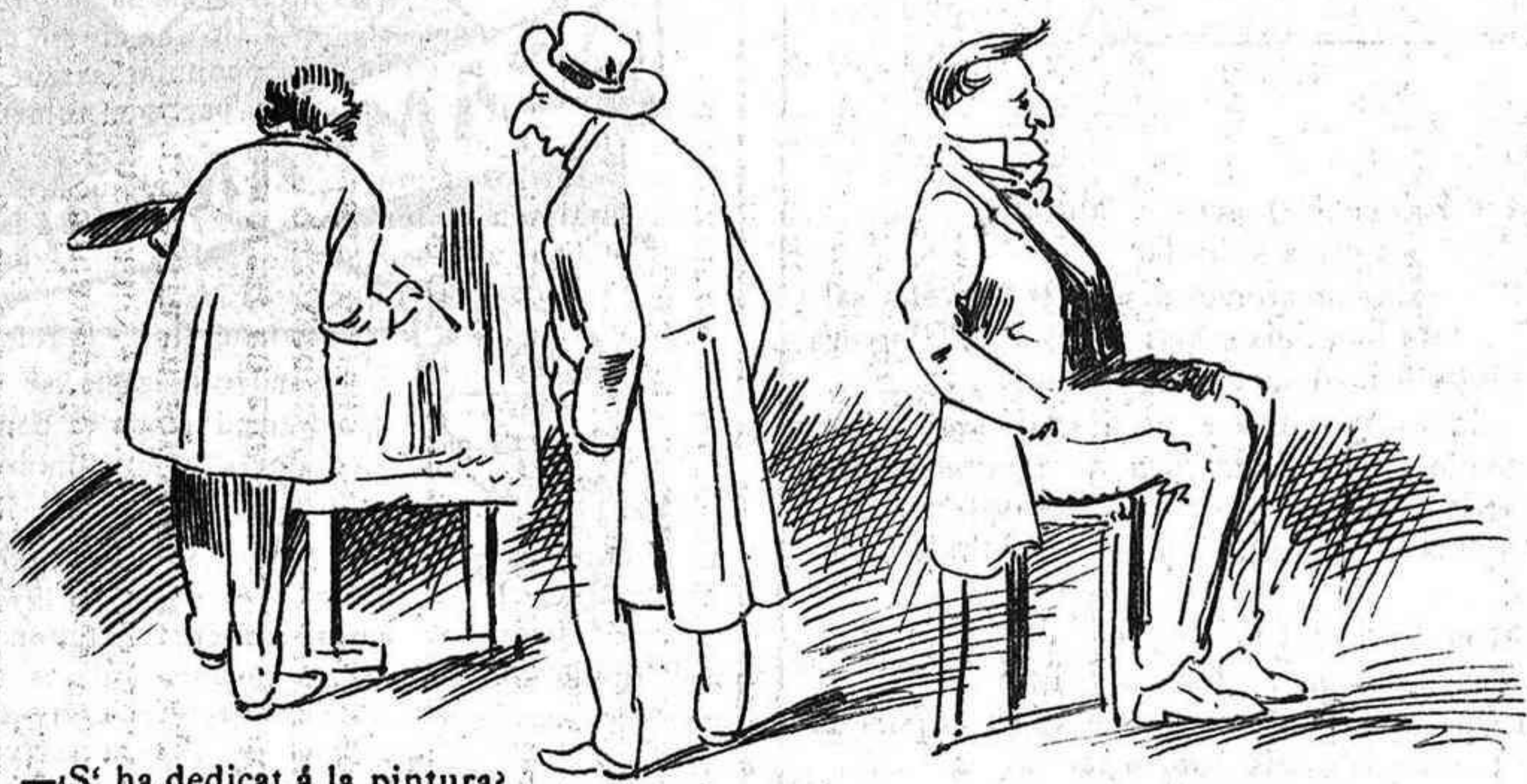
Quento

En un exámen lo catedrátich fa una pregunta y veient que 'l deixeble hi rumiá, li diu:

—Sembla que la meva pregunta 'l fá rumiá.

—No senyor, contesta 'l deixeble; ¡la pregunta ray!... Lo que 'm fa rumiá, es la resposta.

—¿S' ha dedicat á la pintura?
—Si senyor; quan era jove feya esculturas,
pero ara en prou feynas puch maneja 'l pinzell.

Retratim aixís de frente; porque!
Agneta 'm diu que tinch massa nàs
y d' aquesta manera no se 'm repa-
rará tant.

—Sempre veig que veneu peras.
—Si senyó! ja n' he tocadas en aquest
món, sobre tot quan era mes jove.

—¡No 'm digui que no, Laya!
—¡Ca, home, cal! ¿Que vol que las hi regali?

—No 'm digui tantas cosas, que la senyora ho sentirá.
—Com mes te 'n digui á tu, menos ne sentirá ella.

QUARESMA

'ha acabat l' arrós... ab talls.
Lo greix s' ha fós.
Las mandonguillas y 'ls ronyons saltats han deixat pas overt á las llegums solas y á las cols ab all y oli.

En una paraula; s' ha acabat (segons per qui) lo regnat de la carn y es precis rosegar l' os quaranta días de carrera.

¡Adeu monjetas ab lloillo, bou á l' adóba y bade-lla ab pésols!

Hém entrat en lo regnat més *espinós* del any.

Y de més ous... per beure, ferrats y durs.

Durant la Quaresma, entra á governar en lo país de la *Carpanta* la dinastia dels *Magricias*.

Es lo govern que, anyalment, durant la séva curta interinitat, ocasiona més revolucions... intestinas.

D' aquí naixen las *butllas*.

Te molts partidaris, per forsa, la Quaresma, que son 'ls que la ballan magre estiu é hivern; es dir, sempre. Y que abundan.

Ne té altres (molt poch), de partidaris, que ballantla molt grassa hivern y estiu compleixen 'ls decrets quaresmals, per conveniencia.

Perqué 'ls serveixen de purga 'ls menjars de magre.

Lo qual origina també *butllas* del mateix efecte, ab tot y ser distinta la causa.

Es una espatlla cossos la Quaresma.

¿Per qué?...

Lo ventre es lo rellotje de la salut, de la vida humana, que per *buscas* ha de tenir dos ossos de costella ben escurats, si 's vol que marqui be las horas; per pesos, *bifsteachs*, palpissos y butifarras; y per *péndul* un pernil penjat del sostre: la gana ha de donarli corda.

Donchs, bé; si per marcar lós quarts y horas hi ha un parell d' espinas, y per pesos hi posan patatas sens' amanir, y per *péndul* hi penjan un bacallá sech..., ¿com es possible que vagi be 'l rellotje, per mes gana que 's tingui, per més corda que se li dongui?

Sort que per Pasqua cad' any queda adobat.

Durant la Quaresma lo rellotje atrassa; per Pasqua adelanta qui sab qué...

Es preferible lo últim á lo primer; es més acceptable estar fart (y perdonin) que tenir mal de cor; més que badalls val fer rots (y dispensin).

La teoria de que la Quaresma es higiénica no la podem admetre, per la rahó que acabém d' exposar sobre 'l rellotje.

Per arreglar rellotjes de panxa serveixen més 'ls cansaladers y carnicers, que no pas 'ls bacallaners.

Aixó no té volta de fulla.

Y per acabar: que 's fés passar la Quaresma als que no la passen may, *santo y bueno*; pero que l' háguem de passar nosaltres que la passém sempre, es un absurdo.

Protesto.

J. BARBANY.

Lo senyor Sagasta, ab oportunitat digna d' elogi, va demostrar en lo Congrés que l' alumno de l' academia militar, lo cadet Rodríguez, debía esser castigat segons l' article 22 del códich militar y no segons l' article 259 que se li aplicá, qual últim article 's refereix á atentats comesos en acte de serveys d' armas ó ab ocasió d' ell; y 'l 22 fa referéncia á actes realisats per alumnos de las academias militars que no tenen empleo d' oficial.

Es d' esperar donchs, que s' esmeni la rigurosa senténcia que per aquell fet va dictarse contra 'l jove alumno.

Los pobres que necessitin aygua calenta, poden anar als baixos de cá la Ciutat que se 'ls hi facilitará.

Del temps que fá que se 'n parla, molt ha costat montar aquest aparato; pero, tart ó aviat, per fi s' ha fet l' instalació.

Lo tribunal del jurat de Requena va reunir-se per fallar la causa contra uns jornalers, los qui per escalfarse l' esmorzar, en una montanya, cremaren dos ó tres romanins; valorats en *vuyt céntims de pesseta*.

Al Estat li ha costat aquest judici més de 350 pessetas.

Los processats, han sigut declarats inculpables.

¡Quins negocis!

Sembla que al *reformista* de Barcelona senyor Baixeras, los vents de la Diputació provincial li han sigut contraris.

Si no 's treuhen del cap fer tota la reforma á la vegada, no la conseguirem may. De mica en mica podrém fé alguna cosa de profit.

Lo día 7 del próxim Abril se embarcará pera Buenos-Ayres la companyia Tubau-Palencia al objecte de inaugurar un teatro en aquella capital anomenat *Maria Tubau*.

Lo senyor Vico diu que no ha volgut anarhi, preferint quedarse, y es probable que vingá á Barcelona.

¿Ab quina companyia? Pot ser no 's recorda que ja no existeix la de los *Bufos-Arderius*.

Lord Rostchild ha comprat la collecció de papallonas del Baró de Felder per la cantitat de 125.000 pessetas, que segons opinió dels naturalistas es una *friolera*, perquè la collecció val molt mes, ja que conté exemplars rars y magnífichs.

Si aixó es una friolera, Deu nos en dó.

Moltas senyoras de Sevilla, han elevat una exposició al arquebisbe d' aquella diócessis, compromententse á no treballar en los diumenjes. Las criadas, anirán á comprar lo necessari, pero guisarán, arreglarán la casa, netejarán; etc.

Es dir: las senyoras no farán res, pero 'ls hi farán tot las criadas.

¿Com dimontri no 's comprometen á fer aquest sacrifici, no 'l diumenje solament, sino tota la setmana!

En lo barri del Serrallo de Tarragona, l'endemà del dimecres de Cendra va tenir-se de disordre per l'autoritat un grup de uns 300 individus que 's proposaven verificar de nou l'enterro del Carnestoltes.

¿Per qué no 'ls hi permetian que ho fessen?

Pot sè no l'habían pogut enterrá 'l día avans, y no 's podían quedá ab lo mort á casa.

En la Corunya, un individuo que acabava de sortir del correccional de Ortigueira, hont havia estat per desacato á la autoritat, al veurers al carrer comensá á empaytar serenos y guardias de ordre públich, ferint gravement á un d'ells.

Vaja, 's veu que aixó es en ell una manía.

O bè que li agrada que 'l mantinga 'l Govern.

Ja tenim un altre projecte de festes per celebrá 'l centinari de Colón. Es de tres personas distintes.

—¿Son tres Deus?

—No pare. Aixís com un arbre que té tres branques, no té mes que una sola sóca, los projectistas son tres sócas que no han fet mes que un projecte.

—¿Es dolent?

—Ni dolent ni bó; com aquells sers de qué 'ns parla 'l Dante; *senza infamia é senza lodo*.

Actualment s'exhibeix en Madrid un gegant anomenat Arrudí, que conta 21 anys; es natural de Sellent (Huesca) y mideix la friolera de 2 metros y 14 centímetros.

Per lo que llegim en los diaris de la cort sembla que crida extraordinariament la atenció.

Com aquí en Tort y Martorell.

Onze composicions s'han presentat obtant al premi del himne á Colón.

Aviat deurém sapigué si n'hi ha cap que fassi per casa.

Noticia local

Lo Circo Barcelonés ha parit avans de temps una criatura morta.

Se 'ns diu que los padrins Srs. Simó y Pallardó, la comitiva y demés han tingut de tornarsen a casa ab la pérdua dels confits, los drets d'Iglesia qu'havían pagat y la planxa, pera planxar la roba de la criatura.

Hasta un'altra.

Repichs

Vaja que á Sant Pere de Torelló hi ha un arcalde que sab fé de las sevas, es dir, sab fé *arcaldadas*. Mirin si es célebre que fins ha fet enrahonar als diaris de Barcelona.

Vegin com s'ho manega; Vol protegir á un dels seus...? Separa un empleat digne y en lo lloch d'aquest hi posa al seu protegit. Passan días y mes días sense que l'arcalde digui á la corporació municipal «aquesta boca es meva» respecte de la destitució aquella; y quan en una sessió 'ls concejals li demanan explicacions referentas á aquest cas, dóna per contestació: «S'aixeca la sessió.»

Y per obrá d'aquesta manera tan conforme... á la seva voluntat, se consulta ab un ex-arcalde de la mateixa població, y que á la cuenta deu esser molt entés porque ha sigut *dispeser* de la presó de Vich.

Los concejals que no están conformes ab la manera conforme del arcalde, no han tingut altre rémey que 'l d'acudir al Sr. Gobernador Civil, lo qui es d'esperar que pendrá alguna disposició enérgica perquè recobri la seva tranquil·litat lo pacífich poble de Sant Pere de Torelló, y deixi d'esser víctima del caciquisme.

En lo poble de Perdigon (Zamora), vá ofegarse un subjepte... ¿may dirian ahoat?

Dintre d'un cubell plé de ví.

Ja sento exclamar á algú: ¡Quina mort mes dolsa!

¿Oy, senyor R...?

Lo diumenje últim va ser obsequiat ab un banquet per váris de sos *electors* lo concejal senyor Heredia.

Es una ganga ser sóci del afortunat cassino de la Rambla de las flors.

Primer en Valls, are l'Heredia.

¿Y á vosté Sr. Vigo quan li toca?

Qué fan sos *entussiasistas* electors de ca 'n Tunis.

¡Ah ingrats!

En l'elecció d'Abadesa de Santa Clara, segons se desprén de lo que diu algun colega, hi ha hagut las sevas influéncias ó travalls de favoritisme.

Se veu que las passións mundanas també 's fican reixas endins dels monestirs.

En lo discurs que l'emperador d'Alemanya va pronunciar devant dels brandeburguesos, va referir una història del almirant inglés Drake, quan aquest va descubri 'l *Pacífich*.

Si haguessen ensenyat millor l'història al emperador, sabría que Vasco Nuñez de Balboa, va descubri 'l *Pacífich* trenta anys avans de neixer Mr. Drake.

A Alcoy ha sigut agafat un pelegrí aragonés, al qui se li ha ocupat un grós estoch que portava dintre la canya que sostenia la carbassa.

Per las ánimas, pot ser que aquest pelegrí pr-gava valguentse, per demaná de l'anima... de la canya.

Ab motiu de la questió promoguda entre la empresa del teatro Principal de Valencia y lo tenor Sr. Lucignani, lo eminent mestre Goula, publicá un remittit en aquella ciutat posant com *chupa de domine* al *eximi* cantant, dihentli entre altres epitetos artístichs, tenor *charlatán* y celebrat de *doublé*.

Vaja que al últim sembla que també l'ha conegut.

Per nostra part aconsellém al senyor Lucignani que adjunti en lo seu álbun artístich l'esmentat remittit aixís com aquella poesia ab que va esser obsequiat en la nit de son despido en nostre gran teatro del Liceo la temporada pasada.

Lo periódich *Lo teatro catalá*, referent al comunicat que vá enviarli nostre estimat Redactor Sr. Ayné Rabell y que insertárem en l'últim número, s'accontenta dihent que *l'autor ha perdut los estreps y que aixó no fa poeta*. Pero no publica dit remittit, segons diu també, perquè no 'l trova redactat en bonas formas.

Es clar que no trobará bonich que se 'l ataquí.

Mes, aixó n'obstant, no treu las provas que 'l Sr. Ayné Rabell exigeix, fugint d'estudi ab conceptes que aquest no 'n sab ni una paraula.

Per lo tant, nostre Redactor nos encarrega diguém al colega que no está disposat á perdre 'l temps miserablement sostenint una polémica tan inútil, puig éll, no sapiguent de que li parlan y 'ls altres sempre calumniant, may acabarian.

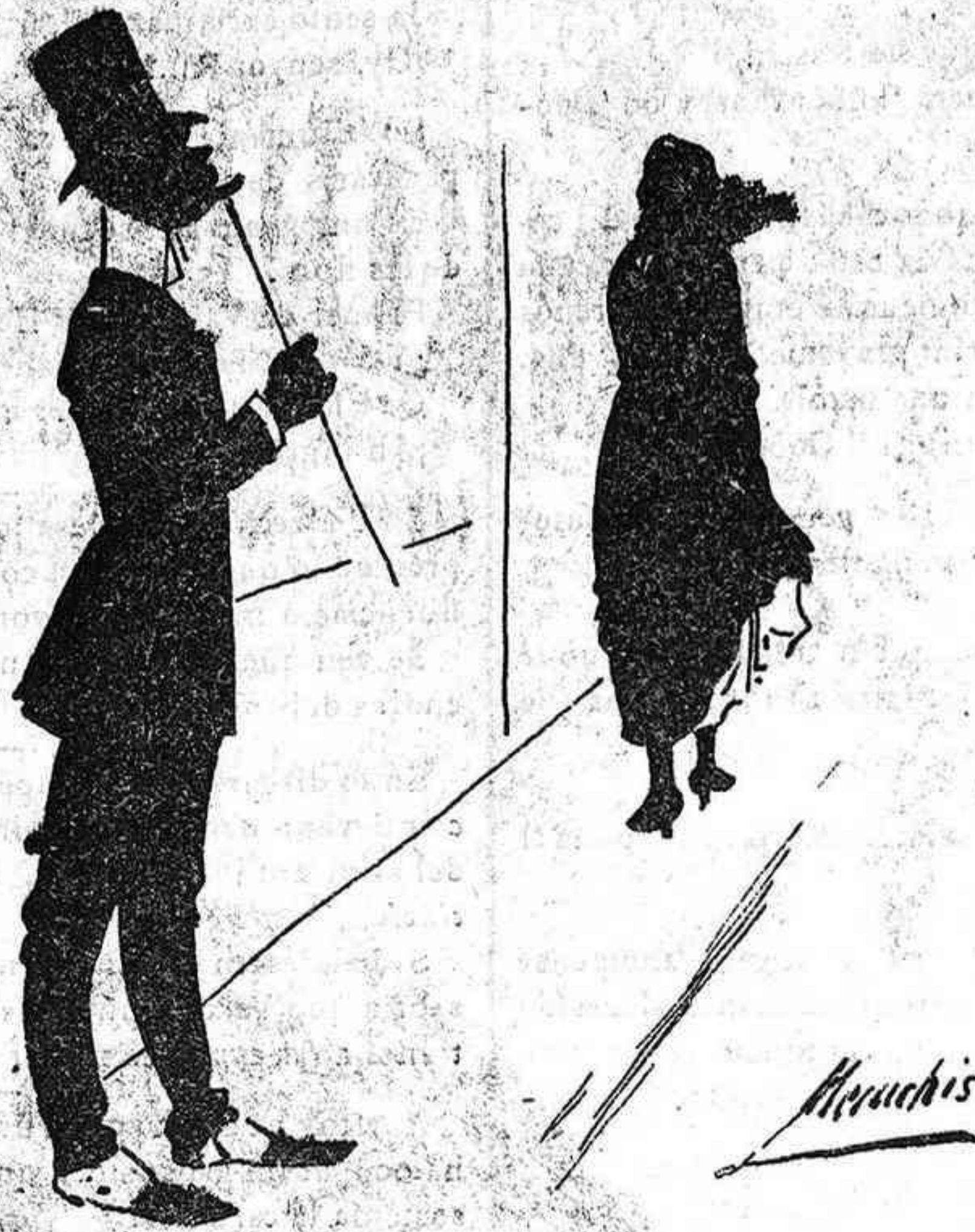
Queda donchs *Lo teatro catalá* contestat per última vegada perquè *ab certa gent* val mes la indiferéncia que la lluya.

LITOGRAFÍA DE RIBERA Y ESTANY
Redacció y Administració de LA TOMASA
Sant Ramón, 5.—BARCELONA

LA TOMASA

SEGUINT À UNA

Sembla que aquesta minyona
m' ha dat polvos de segueix;
però segons ahont se pari,
jo també n' hi donaré.

HA SORTIT JA

LO CAPRITXO HUMORÍSTICH Y FILOSÓFICH, EN VERS

VIAJES D' UNA RUSSA

original de

A. GUASCH TOMBAS

il·lustrat per A. RENU

Consta de 32 planas, imprés ab paper superior y son preu es sols de

2 RALS

Als senyors Corresponsals se 'ls farà lo desquento acostumat.

¡MÁTALAS-CALLANDU!

Juguet en un acte, original de

ALFONSO MARXUACH

Estrenat ab éxit en lo Teatro Romea en la nit de 23 d' octubre de 1891.

¡GANGA!

A fi de popularisar aquesta xistosa pessu, per medi de 'un conveni que hem realiat, l' oferim per

UN RALET

Per sò, l' existència que 'n tenim no es molta y s' han de matinejà 'ls que 'n vulguin.